

Wiadomości krajowe.

— Ze Lwowa. —

N. Pan najwyższém postanowieniem z d. 17go Marca r. b. raczył najłaskawiej Radcę Sądu karzącego Lwowskiego Urodzonego Szczonego pana Lewickiego, Lwowskiego Radcę Magistratnego Dominika Jakubowicza, i Bukowinńskiego Radcę Sądu Szlacheckiego Woyciecha de Bertrand mianować Radcami Lwowskiego Sądu Szlacheckiego, a Lwowskiego sędzielnego Adjunkta Mateusza Chlubne wynieść raczył na Radcę Stanisławowskiego Sądu Szlacheckiego.

Uwiedomienie

C. K. Rządu krajowego.

Najjaśniejszy Pan najwyższą uchwałą z dnia 4. Września 1823 i stosownie do przepisów Patentu z d. 8. Grudnia 1820 raczył Karolowi Hrabiemu Bressler Król. Radcy górnierzemu i Assessorowi Najwyższego Zarządu kopalni w Chemnitz, nadadź pięcioletny przywilej na wynalazek co do istoty zasadzający się na tém: 1) że na wozie umieszczona zostaje machina parowa, która iedynie za machinę poruszającą młynów, step, młochów, przy piecach topialnych i fryszerkach, machinach walcowych i innych, użytą być może; 2) że na wozie, którego długość od piasty kół przednich aż do piasty kół tylnich 8 szerokość $4 \frac{1}{2}$ a 3 stop wysokości wynosi, znajdzie się walec ze skrzynią wody, przez którą przechodzą rury i wodę zawartą w skrzyni parą przez przechodzącą ogrzewają, co znacznie materyał opałowy oszczędza; 3) że aparat parowy mocą swojego urządzenia z łatwością i czelnie zamyka się i oczyszczony być może; 4) jest przy nim koło z zamachem, dla nadania iednostajnego ruchu machinie przez mały pięć do sześciu cetnarów wający kołowrot, aby przez to ulżyć ciężarowi; 5) na walec kołowrotowym znajdują się dwa koła z hakami, na które zakłada się łańcuchy, dy tym sposobem machinie bądź to młynowi bądź pompie, lub iakiey inney udzielić ruchu. 6) Takie jest przy tém urządzenie, że gdy owa do przenoszenia przysposobiona machina paro-

wa, na pochytey i nie tak łatwo zrównać się daigcey płaszczyźnie, ustawiona być ma, wóz z łatwością, klinami poziomo postawiony być może; 7) owa przenośna machina parowa, działac może w sile za piętnaście koni bez powiększenia wyżej określonego rozmiaru wozu a waga tey machiny do osmdziesiąt cetnarów dochodzić, azatem łatwo czterema a naywięcćy szescioma kołmi z iednego miejsca na drugie przeprowadzoną być mogła, nakoniec 8) Blachina wspomianana użyt. być może iak machina poruszająca do wszystkich robót wymagających częstey odmiany miejsca, azatem jest bardzo użyteczna.

Najjaśniejszy Pan raczył najwyższą uchwałą z d. 15. Listopada 1823 i stosownie do przepisów najwyższego uniwersału z dnia 8. Grudnia 1820 nadadź Michałowi Andrzejowi Bertoff Koncepiście nadwornemu przy C. K. Siedmiogrodzkiej Kancelaryi nadworney, mieszkającemu w Wiedniu naprzedmieściu Alser przy ulicy Wikenburgskiej pod Nr. 8. 5letni przywilej na wynalazek przygotowania piór każdego gatunku w ten sposob, iż do naydelikatniejszych rysunków potrzebną twardość i sprężystość w sobie łączą, a nawet od farb z solanem mięszanych tęgości i ostrości nie tracą, przeto szczególnie, są czystość i trwałość utrzymują, tudzież iż takiego pióra po tygodniowi używać, i z iednego pióra dwa i trzy ciężkie pióra otrzymać można.

Najjaśniejszy Pan raczył najwyższą uchwałą z dnia 15. Listopada 1823 stosownie do przepisów najwyższego uniwersału z dnia 8. Grudnia 1820 nadadź Doktorowi fizyki Janowi Finazzi z Omegna, Królestwa Sardyńskiego, mieszkającemu w Medyofanie przy ulicy Sant Orsołu pod Nrm. 2821 dwuletny przywilej na wynalazek nowego instrumentu przezeń Plessimeter nazwanego, dla bicia niu taktu z naywiększą skoratnością przy każdym kawałku muzycznym, który instrument ma pierwszeństwo przed instrumentem znanym pod imieniem Ketrnom z tey przyczyny, że 1) tenże z znaczném rozróżnieniem cały takt równie iak i ówieróty, albo też według woli sam takt biie, a zatem od grubych myłek, mięszania ie-

dnę z drugim, tak jak i od stania się nienyttecznym, przez używanie go, do jakiego jest przeznaczony, wolny jest, i że 2) za bardzo małym poruszeniem szybkość i własność taktów odmienia, i z największą skuratnością w ruchu zatrzymuje się, lub ruch otrzymuje.

Najjaśniejszy Pan najwyższą uchwałą z d. 23. Listopada r. z. i stosownie do przepisów Patentu z d. 8. Grudnia 1820 raczył Janowi Maria Abassa, posiadaczowi ziemi w Weronie, koło Fary Santa Maria in organis Nro. 4683 mieszkającemu nadać pięcioletny przywilej na wynalazek mechanizmu sodebrania łnowi i konopiom powłoki drzewnej bez rozszklowania, przezco osiąga się ta korzyść że produkt ten zatrzymuje większą wagę i włókno się nie psuje.

— Z Wiednia d. 2. Kwietnia. —

Podczas uzupełniającego losowania dawniejszego długu Stanu przedsięwziętego na d. 1. b. m. w skutek najwyższego patentu z d. 21go Marca 1818 wyciągnięto Rząd Nr. 10.

Rząd ten zawiera bankowe 5procentowe obligacye od Nr. 8012 aż włącznie do Nr. 9059 w ilości kapitalney 1002805 ZR. a w ilości procentowej 25070 ZR. 4 4/8 kr. licząc podług pomniejszych prowizy.

— Z tamtąd d. 6. Kwietnia. —

Dwórnasz przywdział żalobę od 5go Kwietnia aż włącznie do 6go Maia po Antoninie Ernestynie Amalii Xiężnie Wirtemberskiej urodzoney Xiężniczce Sasko-Kobursko-Saalfeldzkiej.

Wiadomości zagraniczne.

Brazylia i Portugalia.

Z Oporto donoszą co następuje o zamordowanym Margrabi Loule (którego Gazety Francuzkie z początku Lorelą nazywały): »Nie należąc do żadnego stronnictwa, był Margrabia jedynie poufłym przyjacielem Króla. Nie mieszał się nigdy do spraw Państwa a przynajmniej żadnym widocznym sposobem. W ostatniej wojnie pierwszy ze szlachty Portugalskiej przyłączył się do Francuzów przekonany, że opór żadnego nie mógł zrobić użytku. Król przebaczył mu po skończonej wojnie, o co osobiscie starał się w Rio-de-Janeiro.«

Ameryka Hiszpańska.

Z Buenos-Ayres donoszą pod d. 29tym Listopada, że wojsko Rzeczypospolitey kilka zwycięstw odniosło nad Indyjaninami, którzy wkręczyli do krajów Rzeczypospolitey. Odbi-

to od nich 10000 zabranego bydła. Uderzono także na 400 Tehuelszokich Indyjanów i rozpedzono ich, ale odebrano im wprzód 80,000 sztuk bydła zabranego, nie licząc koni, które, spiesząc się w ucieczce zostawili. Kacyk Indyjanów padł na placu i 50 ludzi po części zabitych, po części ranionych dostało się w ręce wojska Rzeczypospolitey.

H i s z p a n i i a.

Nowa urzędowa Gazeta Hiszpańska umieściła uchwałę następującej treści:

»W krótko ma być utworzoną wielką księgą Hiszpańskiego długu Stanu, do której w czasie oznaczonym wciągnane będą wszystkie kapitały uznane za dług Stanu. Bez wyroku Król. żaden dług do tej księgi wpisany być nie może, i dopóty, dopóki Summa potrzebna do jego umorzenia i zapłacenia prowizy zabezpieczoną nie będzie. Każdy dług do tej księgi wciągnięty, uważany będzie za dług pewny i niezawodny. Nad umorzeniem długu takiego będzie się ciężko pracowało, a prowizye punktualnie i w gotowiznie na terminie wypłacane zostaną.«

»Tę razą bez żadnych poprzedniczych narad zapisy skarbowe wydane na 600 mil. realów wciągnięte będą do wielkiej księgi. Zapisy Skarbowe (Vales) nienależące do klasy poprzedniczej należą do kapitałów niestalonych. Na zapłacenie prowizy od owych 600 mil. realów po 4 od sta i celem częściowego tychże umarzania wyznaczono corocznie 30 mil. realów. Summa pewna z długów ustalonych umorzona każdego roku zastąpio-na będzie taką samą Summą długów niestalonych, dopóki te ostatnie do klasy ustalonych kapitałów nie przejdą.«

»Oprócz wielkiej księgi, do której tylko ustalone długi stanu wciągnięte będą, złożone zostaną w kasie umarzającej dwie inne księgi, jedna na niestalone długi Stanu, od których opłacane bywają prowizye, druga na długi Stanu bez prowizy leżące. Żądania wierzycieli tych Summ mają być wyszczególniane i Summy ich obliczone w najzupełniejszym porządku i podług czasu pożyczki, a gdyby zbyt wielkie rościli sobie pretensye, tą razą tylko część trzecia tychże wpisana będzie do księgi.«

»Od nowej pożyczki, którą rząd zmniejszony będzie zaciągnął na opędzenie wydatków roku bieżącego, aż do ilości 200 mil. real. po 5 od 100 płacić się będzie, ta oraz do wielkiej księgi wciągnięta zostanie. Oprócz zapłacenia prowizy, na umorzenie długu tego odłożony będzie także corocznie ieden od sta.«

»Co się tyozé długów Stanu, procentowych, na tych umorzenie ocorocznie oóm mil. real. odłożone zostanie. Tym końcem kassa umarżająca długi pobieraó będzie kaźdego roku 50 mil. realów.«

Wielka Brytania i Irlandya.

JKMość wydał następującą Odezwę: »My Jerzy IV. i t. d. — Gdy Nam doniesiono, że niewolnicy w niektórych Naszych Zachodnio-Indyjskich Osadach i w Naszych Południowo-Amerykańskich posiadłościach uwierzywszy, iż wydaliśmy rozkazy do ich uwolnienia, przeto samo dopuścili się kilku uczynków niepostuszeństwa, które największém napoiły nas nieukontentowaniem, po wysłuchaniu więc Naszój tajnej Rady postanowiliśmy ogłosić Naszą Krolewską Odezwę. Oświadczamy zatem, że niewolnicy Naszych Osad i posiadłości stracą Naszą opiekę, jeżeli nie zupełnie poddadzą się prawu i nie będą Panom swoim postuszni. Rozkazniemy wszystkim Naszym dowodcom i Wielkorządcom w Naszych Zachodnio-Indyjskich Osadach i posiadłościach kazaó ogłosió po wszystkich mieyscach tę Odezwę, a zaburzających spokoyność i pokóy Osad i posiadłości Naszych mogą na mocy poruczonej im Władzy ukaraó — Dań w Carlton-house d. 10. Marca r. 1824 a piątego Naszego panowania.«

Na posiedzeniu Izby Niższój z d. 18. Marca miał mowę P. Canning, w ostatniej części téyże robił uwagi nad rycerską wyprawą do Hiszpanii i Sir Roberta Wilson i Lorda Nugent. Upraszał ich, ażeby sami zastanowić się ohcieli nad skutkami, jakie przedsięwzięcie ich miało na położenie Anglii. Woysko WPanów — powiedział Minister — było cośkolwiek podobne do woyska, które ieden z przodków szlchetnego Lorda naprzeciw siedzącego (Jerzy Xiążę Buckingham) w sztuce zwaney *Repetition* wyprowadza na scenę, gily dway tyrani po przyjacielsku rozmawiają z sobą, a ieden ze spiskowych wchodzi i mówi: »N. Panowie! Woysko Wasze stoi za drzwiami i chce słów parę Waszym Król. Mościom powiedzieć!«

»Szlchetny Lord ze strony przeciwnój, mówił dalej P. Canning — utrzymuje tę zasadę, że jeżeli podczas zaięcia Hiszpanii przez woysko Francuzkie, Hiszpania woysko swoje zgromadzi i zechce wysłaó do Osad Amerykańskich, woysko takie z kaźdego względu uważane być powinno za Francuzkę siłę zbroyną, ponieważ Hiszpania nie zaięta woyskiem Fran-

cużkiem, nie byłaby w stanie wysłaó swojego do Ameryki. Wglądnąwszy haó w tak długie trwanie załogi w Hiszpanii, haó zważając na iey mnogość, można poniekađ powziąć mniemanie, że Francya inue od tych ma zamiary, z ktorymi oświadcza się publicznie. Jeżeli zaięcie Hiszpanii dłużey trwać będzie, a Rząd iey znaczne woysko wyprawi do Ameryki, to samo będzie już dowodem tajemnych zamiarów ze strony Francyi. Ale są to tylko domysły, o których przyszłość rozstrzyguie. My uważamy te okoliczności tak, iakimi one są w istocie. Ani ilość woyska Francuzkiego, ani iego rozkład, ani sposób zaięcia niem Hiszpanii, ani iego postępowanie, ani rady i postęпки Rządu Francuzkiego, ani oświadczenia ze strony Hiszpańskiego Rządu, nic zgoła nie utwierdza nas w téy zasadzie, ażeby Francya inue iakie mogła mieć zamysły. Kto przegładnie tylko abta urzędowe złożone w biórze, przekona się, iż zasady Francyi względem Osad Hiszpańskich równają się zasadom Anglii.«

Francya.

Xiężna Berry założyła w Rosni szpital roku 1820. Pomnik ten poboźności i miłości Chrześcijańskiój już iest ukończony, a poświęcenie kaplioy i czelnego iey obrazu nastąpiło d. 17. Marca. Dnia 30. t. m. miano tam sprowadzić serce Xiążęcia Berry. Złożone będzie w próżnym grobie zrobionym z białego marmuru, wysokiego na stóp 10, nad nim postawiony zostanie 7 stóp wysokości miążoy obraz Patrona, Sgo. Karola, wymalowanego w postawie xięzda dającego błogostawieństwo.

Monitor z d. 26. Marca umieścił pod napisem: »Finansy« długi artykuł o zapowiedzianey (we wstępney Mowie Krolewskiej) zapłacie pięóprocentowych kapitałów, lub o zmniejszeniu prowizyy. Przeszedłszy z uwagą ten ważny plan okazał się, że prowizyie pięóprocentowych papierów publicznych na trzy od sta zniżone będą. Papierzy Skarbowe szły d. 23. w. m. po 100 fr., a wieczorem po 100 fr. 55 cent. Dnia 24. szły przez cały dzień po 100 fr. 80 cent., a d. 25. po 103 fr. 10 cent.

Król rozporządzeniem z d. 21. Marca mianował raczył Hrabiego de St. Cricq Radcę Stanu oo do nadzwyczajnej służby i Prezydenta w biórze handlowym i Osad, Radcą Stanu w zwyczajnej służbie.

Posiedzenie Izby Deputowanych zaigaione zostało d. 24. Marca pod przewo dnictwem Deputowanego P. Chilhand de la Ri-

gudie, który aż do obioru nowego Prezydenta, jako najstarszy z Deputowanych co do lat, tegoż miejsce zastępować będzie. Uważano, że w kilku minutach gęsto obsadzone zostały ostatnie ławki prawej strony. Rozpoczawano wyraznie PP. Syrieys de Mayrinhac, Granoux i innych. Podobnie także zajęto prawy środek. Postrzegano w nim PP. Ravez i Martignac. Małe grono z ósmiu złożone osób, na których ozele był Pan Bois-Cleraus, zajęto lewy środek. Kilkunasto Członków ostatnich ławek prawej strony, między którymi był także P. Castelbajac, siadło w pierwszey ławce z ostatnich strony lewéy, co mocno zastanowiło Benjamina Constanta, który usiadł koło Jenerała Thiars. Gdy Prezydent czterech najmłodszych Członków mianował tymczasowymi Sekretarzami, przystąpiono do podzielenia Członków na rozmaite bióra, poczem rozwiązano posiedzenie, ażeby każde bióro z osoba zgromadzić się mogło i przystąpić do wyboru Prezydenta i Sekretarzów.

Izba Parów odprawująca d. 24. Marca posiedzenie pod przewodnictwem Kanclerza, odebrała pięć podczas wakansu wydanych rozporządzeń dotyczących się mianowania nowych Parów. Przypuszczono do Izby Parów Hrabioów: Molitor, Bordesouille, Guilleminot, Bourke i Barona Damas, którzy d. 9. Paźdz. r.z. na tę godność mianowani zostali z uwolnieniem od obowiązku założenia majoratu przed swoim przyściem do Izby i którzy na Królewskiém posiedzeniu złożyli przysięgę. Przyjęto także Hrabiego Vichi, Biskupa Autonskiego, Hrabiego Puysegur i Barona Glandeves, mianowanych d. 23. Grudnia r. z. z obowiązkiem założenia majoratów przed ich przyściem. Izba wybrała na swoich Sekretarzów: Barona de la Rochefoucault, Xiążęcia Uzes, Xiążęcia Cadore i Margrabiego Latour-Maubourg. Kommissyją mającą robić wnioski do dziękozyнного adresu złożono z następujących osób: Z Margrabiego Pastoret, Xiążąt Mateusza Montmorency, de Doudauville, de Fitzjames i z Biskupa Hermopolitańskiego. Izba po utworzeniu biur losami i Komitetów dla prób, na czém skończyła swoje urządzenie, odroczyła posiedzenia na czas niepewny.

Członkowie bióra Izby Parów udawszy się d. 25. Marca do Tuilleryiów oświadczyli Królowi, że Izba Parów już uporządkowaną została.

W ł o c h y .

Jego Świątobliwość mocą listów Sekretaryatu Stanu mianował raczył Kardynała Antoniego Gabryiela Severoli Członkiem Zgromadzenia Inkwizycyi, a JX. Jana Antoniego Benvenuti Sekretarzem Zgromadzenia *del Buon Governo*.

Na zatoce Algieru stanęła Angielska eskadra złożona z 5 wojennych okrętów.

Szwecyia i Norwegiia.

Dnia 6. Marca przełożony został na Seymie wykaz procentów, jakie urzędnicy cłowi pobierają z dochodów cłowych i żywności, i wiele prowizyie te wynosiły r. 1812. JKMość zrobił wniosek, ażeby dotychczasowe postanowienia dłużey jeszcze trwały. Podano także Królewskiéy Kommissyi postanowionéy roku 1821 plany do założenia zakładu zaopatrzenia i kassy oszczędności, oraz wniosek do prawa tyczący się sternictwa.

W skutku uchwały mianowaney do tego Kommissyi wydane będą w miastach Szwedkich nowe rękodzielnicze i handlowe prawa, w których to będzie zasadą: że każdy doszedłszy do lat pewnych i okazawszy potrzebną zdolność, może trudnić się na siebie samego rzemiosłem, chociaż nawet nie bywał ozeladnikiem. Na rozkaz Królewski zatrudniono się zaprowadzeniem następującego zakładu. Rząd kupił za 15,000 talarów kawał ziemi nad otwartym kanałem, na którym postawione będą gmachy na fabrykę roztapiania rudy żelaznéy w piecach do tego sporządzonych. Zaprowadzenie i utrzymanie téy fabryki poruczono Angielskiemu mechanikowi nazwiskiem Watson, któremu pomagac będzie trzech Angielskich robotników. Zaliczono mu naprzód 20,000 talarów.

P r u s s y .

JKMość dał Kr. Francozkiemu Ministrowi Spraw Zagranicznych Wice-Hrabieciu Chateaubriand order Czarnego Orła.

Królestwo Polskie.

— Z Warszawy d. 15. Marca. —

Dzisieysze Gazety umieściły rozporządzenie JKRMości, na mocy którego uzupełnione będzie r. 1824 woysko Polskie zaciągami 2000 rekrutów.

R o s s y i a .

Jeszcze roku bieżącego ku lepszem usterzeniu miary, wprowadzone będą w całem Państwie nowe arszyny.

(Do tego Numeru Gazety iest Rozmaitości Numer XV. dołączony.)

Redakcyia Józefa Bensy; Druk J. J. Pillera.